

OBSERVATORIULU

Diariu politicu, national-economicu si literariu.

Observatoriulu ese de doue ori in septemana, mercuria si sarabat'a.

Prețulu

pentru Sibiu pe 1 anu întregu 7 fl., pe 6 luni 3 fl. 50 cr., dăsu la casa cu 1 fl. mai multu pe anu: — trimisul cu post'a in laintrulu monarhie pe 1 anu întregu 8 fl., pe 6 luni 4 fl. — In strainatate pe 1 anu 10 fl. s'eu 22 franci, pe 6 luni 6 fl. s'eu 11 franci; — numeri singlarici se dau câte cu 10 cr.

Ori-ce inserate,

se platescu pe serio s'eu lina, cu litere merunte garmondu, la prim'a publicare câte 7 cr., la adou'a si a trei'a câte 6 cr. v. a. si preste aceea 30 cr. de timbru la tesaurulu publicu.

Prenumeratiunile se potu face in modulu celu mai usioru prin assemnatiunile postei statului, adrese de a dreptulu la Redactiunea Diariului Observatoriulu in Sibiu.

Nr. 99.

Sibiu, 12 24 Decembre 1879.

Anulu II.

Invitare de abonamentu

la

„Observatoriulu“

pe anulu 1880.

Apropiandu-ne către capetulu anului, deschidemu prin această abonamentu nou pe Semestrulu I si pe anulu întregu, totu cu pretiurile de până acuma, adeca:

In Sibiu pe 1 anu cu 7 fl. v. a., pe 6 luni 3 fl. 50 cr., éra dusu la casa cu 1 fl. respective cu 50 cr. mai multu.

In laintrulu monarhie cu post'a, 8 fl. pe anu; 4 fl. pe 6 luni.

In afara de monarhia cu porto duplu 10 fl. s'eu 22 franci pe 1 anu; 5 fl. s'eu 11 franci pe 6 luni.

Abonamentele se potu face mai usioru prin asemnatiuni (mandate) postali de a dreptulu la Redactiune in Sibiu, piati'a mica Nr. 27.

Din Romani'a primimu abonamente si in bilete hipotecarie de ale statului, al pari.

In capital'a Bucuresti se primescu abonamente si la dn. Const. J. Juga (palatulu universitatii parterre).

Din 10 esemplarie abonate efectiv, 1 se dá gratis.

Pentru cá se potemu cunósce celu puçinu aprosimativu numerulu esemplarielor câte vomu avea a tipari pe anulu viitoru, si pentru cá administratiunea se fia regulata, éra espeditiunea se nu suferi intreruperi neplacute pentru ambele parti, rogamu pe p. t. nostrii abonati, cá se bine-voiesca a isi reinnoui abonamentulu câtu mai de tempuriu. Totu-odata ne rogamu de acei p. t. domni, cari ne voru onora cu noulu d-loru abonamentu a isi scrie numele si adresa in modu claru, legibilu si câtu se póte mai exactu, pentru cá se nu se nasca confusiuni.

Redactiunea.

Despotismulu incubatu in legi electorali.*)

Precum in Transilvani'a, asia si in Boemi'a cea mai grea nedreptate ce se face immensei maioritati a poporului se coprinde in legea electorale. Au mai fostu, ce e dreptu, si in alte staturi si provincii de ale staturiloru europene legi electorali egoistice, nedrepte, asupritorie, despotice, sau numai umbre de lege, formalitate gola, pulbere aruncata in ochi; dara istori'a ne invétia, cá incependu dela Angli'a cea trufasia cu libertatilesale, până la celu mai micu principatu germanu, despotismulu exercitatu prin legi electorali egoistice, daca n'au produsu preste totu revolutiuni sangerose cá in Irlandi'a, cá in Franci'a si Spani'a, au avutu inse si mai au până in dio'a de astadi alte efecte forte funeste, precum: ura inversiunata intre diversele clase a le poporului, desjocarea libertatiloru constitutionali, calcarea până si a drepturiloru elementarie de care trebuie se se bucure omulu pe acestu pamentu, spoliarea unei clase prin cealalta nu numai de drepturi, ci si de averile materiali, de fructele labórei sale, coruptiunea cea mai spurcata, dupa tóte acestea inpuçinarea locuitoriloru, desolatiunea tierii prin saracire si migratiuni, unilirea statului.

In tierile poliglote nu sunt numai partidele politice care falsifica legile electorali, ci in acelea conlucra si urele, si rivalitatiles nationale, candu vreuna dintre nationalitati nu vrea nici-decum se stea alutarea cu celelalte, ci se încerca se le incalce pe tóte. Una din conditiunile principali puse de cehi la intrarea loru in senatulu imperiale fu si reform'a legii electorale din tier'a loru. Comparata legea electorale a Boemiei cu legea transilvana, nu aca din a. 1863, ci cu cea din 1848 trecuta dela 1872 încóce prin alte schimosituri, cea din Boemi'a este multu mai de suferitu; dara fiindu ea in câteva puncte nedrepta, egoista, cehii o respingiu cu taria si insistu de 18 ani pentru reformarea ei. Asia cum este introdusa aca lege, ea asigura minoritatiloru supremati'a cea mai periculosa si condamna pe maioritati atátu de clase câtu si de nationalitati, a stá sub tutoratulu celu mai umilitoriu.

Lectorii nostrii cei mai inaintati in etate sciú

*) Rogamu pe oo. lectori, cá cele ce scriemu aici, se binevoiesca ale citi in nexu cu primul nostru din Nr. 97.

bine cum s'a urditu si in ce modu s'a practicatutotudeauna la noi legea electorale din 1848, éra cei ce nu o cunoscú, n'au decâtu se o citésca, dupa ce se afla publicata in tóte trei limbile patriei de repetite-ori in mii de exemplarie. Legea electorale transilvana nu'si mai are parchi'a in tóta lumea, precum nici nedreptatea strigátore la ceru, care se face prin aceea, anume natiunei romanesci. Pe dn. consiliariu Iosifu Hossu nu'lu va potea inculpa nici magiarulu celu mai fanaticu de fanatismu romanescu; citésca inse ori-cine critic'a acelei legi electorale, scrisa si publicata de dsa. Ea este sfarmatória. Anglii trecu de cei mai grosi la petitia dintre tóte popórale europene, de adeverati Boxer si Bulldog-i in politica; credemu inse cá de o critica cum este a dlui Hossu, s'ar fi genatu chiaru si acei mateloti, cari lupta tragéndu'si unii la altii pumni in peptu si preste falci, până ce'i pornesce sangele pe gura, pe nasu si urechi.

Despre legea electorale inpusa Transilvaniei va mai fi vorba de multe-ori, póte si indata in anulu viitoru. Pána atunci vomu intretinea pe lectori cu o mica istorióra intemplata la Vien'a inainte cu 25 de ani si conservata in memorialele repausatului B. Meyer, fostu elvetianu de nationalitate politica, trecutu in servitiu austriacu, camu pe la 1847 dupa resboiulu religiosu elvetianu.

Constitutiunea austriaca nascuta-mórta in Martiu 1849 se inmormentase fóra nici-o parada in Decembre 1851, sisthem'a absolutistica cercá se prinda radecini in totu coprinsulu monarhie. Totusi dupa mórtea neasteptata a ministrului-presedente principe Felix Schwarzenberg (1852) le venia unoru barbati de statu se dea poporaloru a bruma de constitutiune, cá se aiba cu ce'si mai petrece câte 2—3 luni preste érna; dara lucrulu se amanà si tamendá până in Decembre 1854, adeca tocma pre candu resboiulu curgea mai cu furia in Crime'a si nimeni nu sciá unde voru esi lucrurile. Pe ministrulu Alexandru Bach ilu taiá capulu la multe stratageme, cá de aceea éra elu advocatu de professiune. Intru o buna demáneti'a ministrulu chiama in siedintia pe câteva din consiliarii ministeriali, si dupa-ce le spune cá ar fi timpulu cá se se restituie provinciiloru dietele loru istorice feudali, inse modificate in câteva conformu cerintiloru moderne, apoi inparte intre densii provinciile si'i pune la lucru. Inainte de tóte se cerea o lege electorale. Nu cumva lege

Foisior'a „Observatoriului“.

Miseri'a dela cetati.

In tierile agricole precum sunt cele locuite de romani si de unguri, ne-am dedatu se vorbimu si se scriamu mai multu numai despre saraci'a si amarele calamitati câte domnescu la tiéra, la saté, si apasa pe poporatiunea rurale; din contra miseriile si calamitatiles la care este supusa una parte considerabile a locuitoriloru din cetati si orasie (urbes et oppida), in cele mai multe casuri suntenu dedati se le trecemu cu vederea. Simtiurile nostre se insiela prin lustrulu din afara; casele cu etagiuri, cu altane, verande si coridóre, boltele cu galantarie puse alaturea usiloru, incarcate cu marfuri multicolóre; carete si calesti trase de cai domnesci sirepi (telegari le dicu ei); dame cu conciuri cá unu turnuletiu si cu slepuri de doi coti, curatindu cu ele strad'a, domisiorii profumati cochetandu elegantu cu monoclu sub sprincéna; sunete de forte-piano ce strabatu la urechi din stralucitele locuintie; calareti mandrii promenandu pe la ferestrii; reuniuni la whist si tarocu, serate, concerte, teatru, music'a cutarui regimentu in piatia si pe promenada, parada militara sau celu puçinu de studenti ori de pompieri voluntari; tóte acestea si unu legiune de alte lucruri frumoése, stralucite, maretie, dela cetati, oh cáta fericire pentru locuitorii loru, cum mai casca gur'a bietulu tierianu simplu la tóte acestea „minuni“, precum le dice densulu, si câtu se destépta in tretsulu viper'a pismeii pentru aca fericire, acelu resfatiu alu vietiei cetatieniloru. Sarmanu Sancho Pansa, cum te mai insieli de amaru!

Pána in dio'a de astadi se mai vorbesce intre literati despre „Misteriile Parisului“ descrie cu minunata cunoscintia de omeni intru unulu din romanele lui Eugen Sue, dupa carele se mai aflara si altii cari descrisera misteriele Londrei, ale Vienei si ale altoru

cetati mari, inca si ale Bucuresciloru. Noi inse nu avemu se cautamu „misterii“ in cetati de câte 2—300 de mii până la 2—3 milioane de locuitori, candu fóra a le cauta multu, le aflamu usioru in comune urbane, buna-óra precum sunt numai cele din tierile nostre, dela 10 până la 50 de mii locuitori.

Noi ne vomu preambila 2—3 ore in una din acestea cetati, in societatea fratelui economu Onisimu si a socii sale Minodor'a. carii vinu forte rarulu la cetate, dara dela tégururile de tiéra nu lipsescu nici-odata. La tégurulu de érna venira cá se vendia o parchia de vite si se cumpere multe de tóte, pentru-cá fiiic'a loru Savin'a s'a incredentiatu cu Axente alu lui Longinu bocotanulu.

Se intramu dice Onisimu, in aste case mari, de unde vediu cá intra si esu atáti ómeni, se beumu ceva vinu incalditu, cá prea ne-a petrunsu gerulu venindu pe drumu.

Dara aici nu e cárciuma Onisime, ci este casa de zalóge, la care ei ii dicu pe talienesce si pe latinesce „munte de pietate.“

Ce feliu casa de zalóge domnule, cá dóra nu ducu acolo lucrurile zalóge pentru darea imperatului?

Pe acelea nu le ducu acolo, cá le vendu la toba, in curtea magistratului, éra aici duce zalóge saracinea cea multa, care stá se móra de frigu in casa, cá nu are pe ce se'si cumpere nici macaru unu braçiu de lemne, éra acuma, fiindu-cá se apropia si serbatorile, alérga care cu ce are si pune zalóge in casele acestea, unde sunt pusi anume domni jurati cá se pretiuésca lucrurile dreptu, si apoi se numera pe ele camu a trei'a parte din valórea in câtu s'au pretiuutu.

Intra acolo multe zalóge de acelea?

In anulu trecutu candu au datu socotéla, s'a vediatu cá banii inprumutati pe zalóge au trecutu preste 100 de mii flor. v. a., prin urmare valórea marfiloru ar fi de 300 de mii.

Vai de mine, da unde póte se fia atáta saracime intr'o cetate asia frumoasa? intréba cá infiorata sor'a Minodor'a.

Vino cu noi Minodora in strad'a de a laturi. Vedi

acestea case facute numai de cinci ani si inpartite asia, cá se dea tóte incaperile cu chiria. Indata cum intram pe pórtá, diosu siede o dórna veduva, cu sioldina in mani, doctorii ii dicu pe limb'a loru chiragra; sarman'a femeia abia isi póte duce lingur'a la gura, éra altu lucru nu póte face nimicu; are o pensiune dupa barbatu-seu, de 25 fl. pe luna, din cari 10 fl. platesce chiria, adeca 120 fl.; din ce'i mai remane trebuie se traiesca ea si servitórea, fóra care nu póte fi, se se inbrace, se cumpere lemne si lumina. Susu in frontu siedu doi oficiri mari; dara acolo mai susu, unde vedi acelea doue ferestrii, la podu, intr'o locuintia ce'i dicu ai nostrii pe francesce mansarda, frigurosa cá o strunga, siede alta veduva de pantofariu, remasa cu patru prunci, dintre cari doi sunt muti, de vreo avere nici vorba.

Din ce va fi traindu? intréba Minodor'a.

Din mil'a veciniloru, Ddieu scie până candu.

In fundulu caseloru veti vedea alte doue femei, una trecuta de ani sieptedeci, care de si nascuta din familia buna, nu se maritase nici-odata, din cauza cá mama-sa si matusiele ii bagasera gargauni in capu, cá ea este mai frumoasa decâtu tóte fetele din lume si cá nu se afla fetioru care se merite a o avé de soçia. Acuma traiesce cu cele patru mítie, cu care'si inparte venitulu subfrelu de 70 cri pe di. Vecin'a ei este o alta femeia nefericita, maritata dupa unu croitoriu prasiu pe aici din siepte tieri, carele o a parasitu luandu din nou lumea in capu.

Se trecemu inainte. Vedeti unde intra acelu domnu care este unu doctoru? In acelea case scunde si forte umede siedu alte patru veduve, una de 60 de ani, totu bolnava, fia-sa de 40 de ani, remasa de optu luni fóra barbatu, cu 5 prunci mici. Din colea alta veduva, turtarésa de professiune, care din multele drumuri facute in capu de érna si dormindu pe geruri mari in siatra, a remasu schilava cá vai de ea, éra fia-sa cea mai mare ori-cátu se sbuciuma, nu póte castiga mai multu de câtu chiria si mancarea pentru ele amendoué si alti doi baiati.

comuna? Nici vorba, ci pentru fia-care provincia, separata. De ce asia? Pentru-că li s'a datu ordinu strictu, că legile electorali in provinciile poliglote, adeca mai in tôte, se fia redactate cu adeverata maiestria, in cătu se asigure preste totu unde numai se pôte, maiortatea de alegatori minoritatiei locuitorilor germani. Ce era se faca ddni consiliari că se'si ajunga scopulu? Au trebuitu se ia in ajutoriu statistic'a cu ethnologi'a si trigonometri'a, se inpartia tiér'a dupa nationalitati, inse asia, că de ex. ori-unde eră orasie sau cetati nentiesci de 10—30 de mii, la acelea se se adaoge totu sate slave, si din contra la orasie slave o suma de sate nentiesci, éra censuri se fia fôrte differite, pâna la scandalu.

Din tôte acelea proiecte nu s'au alesu nimicu, s'au conservatu inse in archivu, si apoi tocina la a. 1860 le desgropara dintre mormanele de acte, pentru-că dupa aceea modificate puçinu, se fia introduse dintr'odata cu patent'a din 26 Febr. 1861. Nedrepte eră legile acelea pentru cehi, moravi, sloveni, galitiani, si apoi camu dupa modellulu acelora se octroase si legea noastră din 1863. Cu tôte acestea, căta diferentia in bine, intre legile lui Schmerling si intre cea din 1848! Cechii inse voru dreptulu intregu, intru nimicu alteratu.

Transilvania.

— Sibiu, 23/11 Dec. (Sciri diverse.)

Se pare că asta-data voru avea tóta dreptatea betranii aceia, carii cautandu in calendariile loru cele vechi, in scrisori pastrate de 50—60 de ani si in unele diarie dela Vien'a din 4—5 căte esia pe atunci, afla astadi, că érn'a de acuma semena mai bine numai cu cea de inainte cu 50 de ani, adeca din a. 1829; că-ci si in acelu anu au fostu nu numai geru cumplitu, in cătu crepă arborii, passerile sborandu cadea môrte, lupii venia nu numai in sate, ci si in orasie, — dara si atunci incepuse a ninge din Octobre, si dupa 2—3 septemani de timpu frumosu dete éra si ninsóre, care se topi si infă riuurile, dupa care urmandu geru tare tînu pâna in primavéra, fu in sa insoçitu de cutremuru desu, atātu in Transilvani'a cătu si in alte tieri pâna in Itali'a, că si estimpu. Au mai fostu in 50 de ani si alte erni grele, buna-óra că cea din 1848/9, că cea 1870 l pre candu chiaru si in Parisu amblă ómenii cu sani'a cá si acuma; dara au lipsitu celu puçinu unele din calamitatile cele mai mari, adeca scumpetea si esirea apelor.

In partea acésta meridionale a Transilvaniei cătu tîne dela Brasiovu-Fagarasiu-Sibiu pâna spre S.-Sebesiu, apele n'au stricatu mai multu decâtu au ruptu câteva iazuri de mori si fabrice. In dilele din urma se pare că gerulu mai perde din putere, eri nóptea inse éra si avuramu pâna la 15 gr. sub 0. De altumentrea aci in Sibiu tergurile de septemana sunt cercetate bine; pretiurile mai totu cele vechi, cu exceptiunea lemneloru de focu, care din 9 fl. s'au urcatu in magazine pâna la 12 fl. stanjinulu metricu, si nici celea de piatia nu prea sunt mai eftine; se intielege, lemne uscate, de fagu. In 1/13 Ianuaru va fi aici tîrgu de

Daca asi stá se ve aratu pe tóta saracimea din acésta cetate, ar trebui se ve scriu o carte grósa cătu este ceea cu care merge pop'a la bolnavi si la morti. De alta-data candu veti mai veni, am se ducu si la spitalulu cetatiei. Nu te teme Minodora, că spitalulu e casa curata cá o biserica din cele mai frumóse. Acolo se vedi D'Ta multimea de ómeni saraci, dara bolnavi, cari acasa n'au cu ce se'si faca macaru o supa de cuminu, nici cu ce se'si astérna ca la bolnavu, éra acolo sunt ingrijiti de tôte, precum nu pôte ingrijii mai bine o mama de pruncutii sei. Pâna atunci se ve mai spunu unu lucru ce s'a intemplat dilele trecute la Clusiu. Fostai vreodata in acea cetate Onisime? Ai fostu pre candu era acolo gubernulu tiei noastre. Bine; asia că este o cetate frumósica? A esitu inse si acolo Somesiulu si a inundatu intr'o suburbe, unde s'au si ruinatu mai multe cascóre de a le saracimei. Preste 600 de suflete remasera fóra adapostu, dara si fóra o bucata de pane. Auctoritatile cetatiei sarira in ajutoriulu nefericitiloru; se aflara inse mai multe dame generóse, de rangu inaltu si din burgesia, care nu numai facura colecte, ci pusera se férba si mancari calde pentru câte 5—600 de barbati, femei si multime de copii; ii adunara in localulu gimnasticeii. Cá se le inpartia mancare câteva dile una dupa alta. Diariele din Clusiu descriu cu fiori ceea ce vedu la saracimea aceea. O parte din ei se potu asemena prea bine cu selbaticii. Golani, flamendi, nespalati, ticalosi, inse totusi brutali, neomenosi si anume tinerimea nerusinata. Cu tôte acestea, comtesse, baronesse si alte dame de o educatiune superióra, mergu in tôte dilele si inpartu mil'a, in persóna.

Éca Onisime, asia este pe la cetati: alaturea cu avuti mari, saracia extrema, alaturea cu o cultura inalta si genuina, barbaria si selbatacia infricosiata.

tiéra, candu se va dá ocaziune de a judeca si mai bine despre mişcarea comerciale din aceste regiuni. Despre inmultirea ferelor selbetece ne vomu face o idea daca vomu afla, că societatea de venatori care esise alaltaeri dumineca in frunte cu escel. sa dn. generalu comandante de Bauer pe hotarele dintre comunele Sîur'a-mica, Ruscioru etc., a inpuşcatu 5 lupi, 9 vulpi, 11 iepuri. In dilele de mai inainte puscasera alti venatori vreo 14 vulpi.

Despre ómeni aflati mai alesu la drumuri, degerati si despre alii mancati de lupi, diariele germane si magiare din monarchia ne aducu pe fiacare septemana sciri fioróse; colo degerati 11 bieti tfgani langa focu in padure, dincolo cătiva scolari mergendu dela scól'a departata acasa, au cadiutu morti; la Oradea scósera pe unu candidatu de pedagogia degeratu mortu dintru o grópa, si asia mai departe. Chiaru si 2 soldati au moritu de frigu standu la paza in capu de nópte pe geru cumplitu.

Discursulu imperiale tînutu cu ocaziunea primirei delegatiunilor austro-ungare.

In 18 l. c. membrii ambelor delegatiuni, intrunite de astadata la Vien'a, au fostu priniti de cătra M. S. imperatulu. Dupa ce ambii presiedinti si adeca cav. A. Schmerling cá presiedinte alu delegatiunei austriace, éra cardinalulu-metropolitu Haynald cá presiedinte alu delegatiunei unguresci, si-au rostitu discursurile loru omagiale, M. S. imperatulu respunde in modulu urmatoriu:

„Ve multiamescu pentru asecurarile de fidelitate si lealitate ce imi exprimate, care in totu-deauna imi causésa bucuria si satisfactiune. Nu mai puçinu ve multiamescu si pentru aducerea aminte de serbarea casatoriei Mele de 25 ani, care Mi-au adusu mie si imperatesei-regie probe atātu de neuitate si misicatóre ale iubirei si ale devotamentulu din partea tuturoru popóraloru Mele.

„Mi ofere o deosebita satisfactiune, a ve pôtea dice si de astadata, că relatiunile monarchiei cu tôte puterile straine continua a fi cele mai amicabile. Am sperantia că binefacerile pazei voru fi conservate neturburate pentru popórale Mele. Intim'a intielegere cu imperiulu germanu Mi ofere o intarita garantia, că se va stabili acea linistire generala, care asigura labórei pacínice deplin'a ei desvoltare. Déca si consecentiele ulterioare ale resbelulu pe teritoriulu imperiului turcescu inca nu au disparutu, totusi se pôte asteptá cá consecent'a ducere in deplinire a tractatulu dela Berlin va aduce si in peninsul'a balcanica pacea completa si in consecentia relatiuni mai bune.“

„Gubernulu Meu au urmaritu cu seriozitate si ingrijire realizarea scopulu de a face partasie de beneficiile ordinei, ale sigurantiei si ale culturai tierile Bosni'a si Hertiegovin'a, care in decursu de secole au fostu greu cercate in urm'a neingrijiriloru si a turburariloru. In fati'a succesulu progressivu alu acestei opere a pazei, si dupa-ce conformu stipulatiuniloru tractatulu dela Berlin, in deplina cointielegere cu M. S. Sultanulu, ocuparea unoru puncte de garnisóna in sandjiaculu Novi-Bazar s'au facutu in modu pacificu, gratia conducerei si purtarei de modelu a trupelor mele, Mi-au fostu posibilu in decursulu anulu si acú mai daunadi a realizá o considerabila reducere in numerulu trupelor din acele tieri. Prin acésta s'a facutu posibilu o scadere insemnata in privintia spesselor ocupatiunei. Ceea ce acum unu anu am fostu denotatu cá o tîenta de doritu, că administratiunea Bosniei si Hertiegovinei se póta fi coperita prin resursele proprie ale acestoru tieri, se apropia dejá in anulu acesta de realizarea sa. Ordinea in administratiune si sigurantia in relatiunile de dreptu voru scóte in mesura si mai mare la lumina, bogatele resurse ale acestoru tieri.“

„Din actele pe care vi le au prezentatu gubernulu Meu spre tractare constitutională, veti aflá, că elu a purtat pe deplinu contu de situatiunea finantiara a monarchiei si că au eschisu tôte erogatiunile ce nu sunt reclamate in modu inevitabilu de cătra interesele monarchiei ce sunt egalu scumpe atātu pentru Mine cătu si pentru D-vóstra, precum si de cătra situatiunea pe care o ocupa intre celelalte puteri. Patriotismulu D-vóstra probatu, intieptiunea D-vóstra consumata, ve va conduce la indeplinirea activitatii D-vóstre constitutionale. Eu contesu pe acésta si ve bine-ventesu in modulu celu mai cordialu.“

Romania.

Respunsu la discursulu tronulu.

Testulu votatu de Senatu.

Mari'a Ta,

Senatulu a primitu cu o viua multiamire incredintiarea data de gubernulu Mariei Tale, că in curendu independentia tiei va fi recunoscuta si de celelalte puteri semnatarie ale tractatulu din Berlinu.

Spre a'si asigura nou'a positiune politica ce 'si-a creatu prin propriile sale fortie, Romania nu a crutiatu nici silintie, nici sacrificiele de totu felulu. Ea a cautatu se se conforme vointiei Europei, punendu esistentia sea, ca Statu independentu, in armonia cu marile interese europene, si introducendu in legislatiunea sea principie admise cá basa a dreptulu modernu.

In urm'a déru a esecutarii, in ceea ce ne privia, a tutoloru dispositiuniloru tractatulu din Berlinu, tiér'a este in dreptu a se astepta, ca tôte marile puteri semnatarie ale acestui actu internationalu se stabiléscu cu noi acele raporturi normale oficiale, care esista intre tôte Statele absolutu independente.

Acésta ar fi, nu numai unu semn de inalta buna-vointia din partea Europei in privintia noastră, déru si unu actu de mare dreptate.

Senatulu, recunoscétoru catre cele trei mari puteri care de mai inainte au recunoscutu independentia Romaniei, vede astadi cu fericire, că si Itali'a, o alta mare putere, care nu intrase in relatiuni oficiale cu Statulu romanu, a manifestatu prin faptu simtiemintele sale bine-voitóre către noi, si că in curendu ne va fi datu se salutamu in midioloculu nostru pe reprezentantulu unei tieri amice si surori, pe ministrulu plenipotentiaru alu Maiestatii Sale regelui Italiei.

Senatulu are deplina incredere, Mari'a Ta, că si celelalte mari puteri nu voru intardia a stabili asemenea raporturi cu noi, si că ast-felu Romania degagiata de preocuparile esterióre ale momentulu, va poté se isi întórca tôte privirile si tóta activitatea sea catre imbunatatirile din intru.

In acésta privintia, cu tôte progresele pâna aci realizate, trebuie se recunoscemu că mai avem multu de facutu: administratia, justitia, armata, fincierea si tôte ramurile de administratiune publica, care sunt strinsu legate cu bun'a stare generala, cu desvoltarea crescénda a prosperitatii materiale si morale a tiei, au trebuintia de tóta solitudinea si de totu zelulu tutoloru poteriloru Statulu.

Senatulu déru a veditu cu satisfactiune, că gubernulu M. T. promite se aduca, in acésta sesiune mai multe proiecte de legi, pe care elu nu va lipsi a le studia cu tóta maturitatea ceruta, pentru că imbunatatirile si reformele ce se voru gasi necesarie, se devina cătu mai curendu unu faptu indeplinitu.

In specialu in ceea ce se atinge de Dobrogea, Senatulu va lua in de aprópe bagare de séma tôte mesurile si proiectele de legi ce gubernulu 'i va supune in scopulu de-a inestra acésta noua provincia cu o organizatia propria intereselor sale si a 'i asigura bine-facerile civilizatiunii.

Representanti fideli ai drepturiloru si intereselor generale ale tiei, strinsu uniti prin simtimente de iubire, incredere si devotamentu cătra Tronu, lucrandu necontentintu in unire cu gubernulu Mariei Tale pentru desvoltarea bune stari generale, pentru inaltarea nivelulu moralu si materiale alu poporatiuniloru, nu ne indouimu, Mari'a Ta, cá vomu reusi, in cursulu acestei noue legislatiuni, se puem basele unei noue ere de dreptate si de prosperitate pentru intréga tiéra.

Se traiesci Mari'a Ta!

Se traiéscu Mari'a Sa Dómna!

Raportoru, Eugeniu Statescu.

Russia.

Cu ocaziunea noului atentatu in contra tiarulu, i se comunica din Russia diariulu le Danube unu documentu interesantu. Acestu documentu este tectstulu proclamatiunei revolutionarie lipita pe zidurile Petersburgulu câteva dile inainte de comiterea crimei lui Solovieff, si este in modulu urmatoriu redactatu:

Teroru sa teroru (Terorismu in contra terorismulu).

„Lui Alexandru Nicolaevici;“

Insciintiarile si amenintiarile, precum si sentintiele ce damu noi procurori invisibili ai poporulu rusu oprimatu pâna la sange, le tramitemu diferi-

loru functionari ai sistemului de guvernare ce existe acum in Russi'a, sunt toate coprinse in totalul lucrurilor noastre preparative; pentru aceea, nici voi, nici unu din membrii familiei voastre, nu sunteti nici de cum amentati de organele noastre executiv. Voimu mai antaiu se curatim grajdurile lui Augias ale depotismului, in vagmaele lor inferioare: se liberam poporul de miserabilii cari ilu arunca fara de vina prin inchisori, ilu facu se sufer de fome si de sete, si apoi, spre a coperi aparintiele, ilu tramitu la esiafodu seu in ocnele regunilor polare. Tronamu ca tribunalu si ne vomu implini mandatulu nostru fara consideratiuni pentru ori-cine si fara a ne da inapoi din fati'a ori carui midilocu care ar pute se serve nobilulu nostru scopu. Vomu nimici prin feru si prin focu pe sprijinatorii infernali ai sangerosului despotismu.

„Victimele striga calaului: Morituri te saluta! Si deca nu voiesci, Alexandre Nicolaevici se asculti insciintiarea noastra si se pui unu freu tiraniei, iti declaramu ca indata vei nu mai gasi tirani dispusi a se face organele regimului ce domnesce.

„Deca nu voiesci se pleci urechi'a la glasulu nostru, asculta celu puçinu vocea reprezentantiloru legali ai poporului: vocea Zemstveloru (adunariu provinciale), cari reclama numai o legislatiune mai liberala. Unde merge Russi'a in fine cu acestu sistem? Lumea civilizata ride de noi, ne despretiu esce si ne denega ori-ce demnitate umana.

„Materialicesce, Russi'a este cu totulu ruinata. Puternicele si neseceale noastre isvore au ajunsu in momentulu d'a fi sleite. Sistemulu de educatiune in Russi'a a devenitu unu sistemulu de indobitocire in adeveratulu intielesu alu cuventului. Armat'a voastra este o banda cruda si nesatiosa de hoti. Justiti'a isi bate jocu de dreptu. Guvernatori vostrii, politiaii si generalii sunt nisce adeverati satrapi demni de unu Xerxe si de unu Dariu. Pretutindeni pe unde 'ti arunci ochii, nu se vede de catu prostia captusita cu crudimea, bestialitatea, risipa si mai pre susu de toate, nesatiosa a exploatare a poporului... Militarismulu singuru se bucura de ingrijirile'ti parintesci si favorea d-tele. Gandesce-te, Alesandre Nicolaevici, unde te voru conduce toate acestea! Te duci dreptu in pastia si de aceea noi voimu a'ti crutia vietii'a.“

Comitetulu executivu.

Correspondentie particularie ale „Observatoriului.“

— Oradea mare, 16 Dec.

Testamentulu fostulu episcopu Iosifu Popu Selageanulu, asupra caruia portase fisculu (statulu) unu procesu de cativa ani, in fine a trecut prin toate forurile judecatoresti cu acelu rezultat, ca fisculu regiu capeta din tota averea episcopului a trei'a parte, era celelalte doue parti se dividu in proportiune in sensulu testamentului. In 1 si 2 Decembre a. c. testamentulu s'a pertractatu la notariulu publicu in Oradea mare, si cu consensulu tuturor interesatiloru s'a stabilitu modululu de inpartire. Anume din averea remasa se reserva una suma insemnata, preste 40,000 fl. pentru unele processe pendente, indreptate in contra masei. Din cealalta avere in bani ia fisculu regiu a trei'a parte, si ce remane se divide dupa testamentu asia, ca la 1 Ianuaru 1880 fiacare legatariu are se capete 719 fl. 90 pro mille, seu aproape 72 fl. pro centum. Ce va remane din sum'a rezervata, si ce se va mai realisa din pretensiuni active, se va divide totu dupa acea chiaie. Realitatiile inmobile testate de fericitulu episcopu le capeta respectivii legatari in natura, fara nici o scadere. Se spera ca la tempulu seu se voru intregi toate legatele, si va remane una suma bunica si pentru fondulu veduveloru si alu orfaniloru de preoti.

Episcopulu Iosifu Papp Szilágyi de Illyésfalva s'a nascutu in Er-Tarcsa, comitatulu Bihariei. in anulu 1813 Aprile 13. Tatalu seu preotulu Simeonu cu soci'a Mari'a au avutu inca doui fetiori, Simeonu si Ioanu, mai tardiu preoti, si doue fete preotese. Iosifu, doctoru in theologia, inca de teneru au ajunsu in functiuni frumoase; a fostu consiliariu si inspectoru de scole, pentru care era forte insuflitu; a conlucratu cu episcopulu Vasiliu Erdelyi la completarea gimnasiului de Beiusiu, caruia i-a pastratu distinsa afectiune pana la morte. Din canonicu cantoru si vicariu generalu capitulariu fu denumitu episcopu la Oradea mare in 1 Novembre 1862, preconisatu la Rom'a in Martiu 1863; in 3 Maiu 1863 s'a consacratu in Blasiu prin metropolitulu Alesandru si s'a instalatu in 18 Maiu acelasi anu. Indata dupa instalatiune a calatoritu la Rom'a. Cu ocaziunea serbarei seculare a martiriului ss. Petru si Paulu erasi a mersu la Rom'a in anulu 1867. A trei'a ora a fostu la Rom'a in anii 1869 si 1870 la conciliulu ecumenicu din Vaticanu I. Densulu a restauratu turnulu catedralei cu sume mari; in testamentulu seu ddo 11 Iuniu 1873 a lasatu cea mai mare parte a averei castigate din episcopatu spre scopuri diecesane. A repausatu inainte de 6 ani si mai bine, in Oradea la 5 Aug. 1873, dara testamentulu seu abia acum a inceputu a se realisa. Consangeni au fostu cu atata pietate ca tra dispusitiunile testamentarie ale episcopului, ca dela inceputu pana in fine au statu pre langa realisarea acelor in tocmu dupa intentiunile repausatului; numai fisculu regiu radfmatu pe nesce legi vechi si praxea vechia, a pretinsu si in fine a si castigatu a trei'a parte din averea epis-

copului.*) Episcopulu Iosifu merita, ca din partea diecesei si a consangeniiloru se i se midilocisca compunerea unei biografii exacte.

Spre informarea mai exacta a celoru interessati la acelu testamentu, precum sunt nu numai consangeni, ci si clerulu diecesanu, professorii si veduvele, alaturu si testamentulu episcopului Iosifu in originalulu latinescu si in traductiune romanescă.**)

„ALBINA“, Institutu de creditu si de economii in Sibiu.

Informatiuni asupra inprumuturilor ipotecarie.

(Extractu din statutele si regulamentul specialu alu institutului.)

(Urmare si fine.)

II. Procedura.

20. Cine voiesce unu inprumutu pe ipoteca, are se adreseze: „Directiunei Institutului de creditu si de economii „Albina“ in Sibiu“ o cerere in scrisu, netimbrata, prevediuta cu aclosele mai josu insemnate.

La cerere se aclude sum'a de unu fiorinu pentru coperirea speselor de porto, de scrisu etc.

Formularie tiparite de cereri se gasescu gratuitu la birolu institutului in Sibiu (strada Baier Nr. 1), cum si in afara pe la toti agentii societatii. Cererea este in forma de intrebari; petentele are a'si scie in rubrica corespundetore raspunsulu, la fia-care intrebare deplinu si la intielesu.

21. Toate cererile si scrisorile tramise Directiunei prin posta, au se fia francate, ca-ci cele nefrancate, nu voru fi primite.

22. Aclosele la cerere sunt a se numerisa si numerulu loru este a se face evidentu pe cerere din afara.

23. Neputendu petentele se 'si scrie insusi cererea de inprumutu, eiu se pote adresa la celu mai deaprobe agentu alu institutului din tinutulu seu, carele'i va face cererea pre langa o taxa moderata, dupa tarif'a ce Directiunea a stabilitu pentru totelucrarile agentiloru sei. Acesta tarifa se pote vedea la Directiune in Sibiu, cum si la DD. agenti.

24. Resultatulu cererei se va comunica partii in scrisu, cu care ocaziune, daca inprumutulu s'a incuviintiatu, se va ficsa petentelui si terminulu in care are:

a) a se dechiara, daca primesce inprumutulu sub conditiunile in care s'a acordatu;

b) a produca documentele intocma dupa proiectele comunicate, prevediute cu clausul'a de intabulatiune, impreuna cu unu nou extractu din cartea funduara, in care se fia evidenta intabularea aceloru documente si a drepturiloru institutului. Debitorulu este obligatu a efectua intabulatiunea conformu dispositiunei §§. 17 si 18 ai articolului de lege XXXVI din anulu 1876.***)

25. Motivele resolutiunei cereriloru de inprumutu nu se comunica.

26. Acordarea inprumutului este revocata, candu nu s'a satisfacutu punctulu 24 in terminulu ficsatu, ori candu nu s'a ridicatu inprumutulu pana la diu'a pusa.

27. Documentele intabulate in sensulu punctului 24. o) sunt a se predã institutului cu o scrisore, in care se se cera numerarea inprumutului.

Gasindu-se actele in ordine, plat'a inprumutului se va asemena la cassa fara amenare.

28. Ridicarea sumei de inprumutu pote urma prin insusi petentele in persona, ori prin unu plenipotentu alu seu anumitu spre acelu scopu. Plenipotentia speciala are se fia legalisata, si ea remane in pastrarea institutului.

29. La numerarea inprumutului se da debitorului unu libelu, in care sunt insemnate ratele (anuitatile), dupa cum trebuiescu platite, si in care se quiteza plat'a acelora.

Debitorulu trebuie se produca acestu libelu pentru quietare la fia-care plata.

Asemene se da inprumutatului o socotela esacta despre numerarea valutei de inprumutu.

III. Aclose la cerere.

30. La cerere de inprumutu sunt a se aclude:

a) extractu din registrulu mosieloru (carte funduara);

b) extractu din registrulu catastrului (cola de posesiune);

c) libelu de contributiune, seu unu certificatulu dela oficiulu de contributiune, din care se se pote vedea, ce contributiune fara de aruncari se platesce pentru ipoteca;

d) actu de pretiuire; si

e) contracte de camperare, arendare, inchiriare, daca petentele are de aceste, cum si conspecte despre venitulu ipotecei din mai multi ani.

*) Chiaru acum mai curge unu procesu analogu intentatu din partea fiscului asupra averei remase dupa unu episcopu rom.-catholicu dela Vespremu, repausatu inainte cu 9 ani. Mai sunt si alte processe de natur'a acestora; ca-ci cum se vede, fisculu ungurescu nu voiesce se scia de nici-unu concordatu cu Rom'a, ceea ce si gr.-catholicii au se'si o crestodie bine. Red.

**) Se va publica in traductiune, cum si celelalte. Red.

***) Acei §§. sunt de cuprinsulu urmatoriu:

§. 17. Pretensiunile de inprumutu asigurate prin ipoteca ale institutelor ipotecarie, pe a caroru basa s'au emisu scrisuri fonciari, servescu de cautiune pentru totalitatea scrisuriloru fonciari, nu sunt supusi executiunei si peste totu afara de casulu realisarii in urm'a unui concursu - persoane a treia nu potu castiga asupra loru nici unu dreptu.

§. 18. Asta calitate de dreptu a pretensiuniloru de inprumutu, asigurate prin ipotece, este a se nota in cartea funduara deodata cu intabularea dreptului de ipoteca pentru asigurarea loru.

La edificii se mai cere a se certificã, in ce stare se aflã zidirea si cata chiria au adusu in cei din urma 6 ani.

Documentele de mai susu au se fia cu datulu celu mai nou, ca-ci cele vechi nu voru fi considerate.

IV. Scrisuri fonciari.

31. Scrisurile fonciari sunt obligatiuni, pe cari le emite institutu cu obligamentulu, de a le rescumpera in intraga valore nominala a loru, in timpu de celu multu de 20 ani, prin tragere la sorti in totu anulu, eru pana atunci a plati posesorului loru interese de 6% la anu.

32. Samele ce desface institutu prin vendiare de scrisuri fonciari, se intrebuinteaza eschisivu pentru dare de inprumuturi pe ipotece.

33. Scrisurile fonciari sunt la purtatoriu, se emitu in bucati de 100, 500 si 1000 fiorini v. a. si sunt prevediute cu cuponi de interese semestrali.

34. Scrisurile fonciari sunt asigurate prin totalitatea ipotecelor date institutului pentru inprumuturi ipotecarie, si afara de acea prin unu fondu de garantia alu institutului de 200.000 fiorini, anume creatu pentru scrisurile fonciari.

Informatiuni mai detaliate despre scrisurile fonciari ale institutului se cuprindu in regulamentul specialu tiparitu, care se distribue asemene gratuitu in biroulu institutului si pe la agentii societatii.

Sibiu, in 21 Octobre 1879.

Sciri diverse.

— (Militaria.) Cu parere de reu aflaramu, ca d. locotenente Grigorie Vadrariu au fostu transferatu dela regimentulu de infanteria Nr. 31 la nr. 43 ce se afla inpartitu in Caransebesiu si Pol'a.

Intre voluntarii inaintati la rangulu de sublocotenenti in reserva, cu ocaziunea avansamentului de Craciunu, aflamu la infanteria pe urmatorii romani: Hilarionu Onciulu dela alu 5 batalionu de venatori la regiment. de inf. Nr. 51; Ladislau Dumbrava dela batal. de venatori Nr. 51 la alu 43; Alesandru Popu dela batal. de venat. Nr. 63 la alu 43; Constantinu Popu dela alu 2 la alu 50; Cornelius Romanu dela alu 23 la alu 64; La venatori Leonu Popescu la batalionulu 28 de venatori. Corneliu Brendusianu a fostu denumitu de cadetu la regiment. de inf. Nr. 51.

— (Geru.) In 13 l. c. in decursulu unui transportu de bivoli din Transilvania pe calea ferata au inghiatiatu 2 bivoli, era cu cateva dile mai inainte alti 13. — In Millotitz in Bavaria s'au aflatu pe o tiarina inghiatiati noue tigani si doui cai. — O alta banda de tigani s'au aflatu inghiatiati in dilele trecute intr'o padure langa Rybnik in Silesia de susu. Band'a consta din 11 persoane, barbati, femei si copii, cari s'au aflatu morti de frigu in giurulu unui jaraticu aproape stinsu.

— (Sportu de ghiatia.) Serbarea de intrecere pentru copii pana la 15 ani, arangeata dominec'a trecuta in 21 l. c. de catre Reuniunea de pathinatu de Sibiu, au atrasu cu multu inainte de serbare unu numerosu publicu, in giurulu terenului de pathinatu, care era frumosu decoratu cu cetina de bradu, stindarde si embleme. Numerulu concurentiloru insinuati au fostu 28, intre cari si 8 fetitie. Intrecerea au urmatu in grupe de cate 3 si 4 insi. Era admirabila desteritatea si iutiela pe care si-a insusit'o tineretulu de candu duredia reuniunea de pathinatu. Distantia destulu de considerabila ce era ficsata pentru concurenti pe terenulu de intrecere, a fostu percursa si inainte si de a dinapoierea in 23 pana la 28 secunde, de nisce copii de 8 pana la 10 ani. Prin o deosebita corectitate si eleganta s'au distinsu K. Tentsch, A. Irtel, precum si gentilele sorori d-siorele Myss. Din partea Reuniunei s'au oferitu 12, era din partea membriloru singurateci ai reuniunei optu premie prea frumoase, care apoi la incheiare au fostu decernute in modu solemn invingetoriloru. In totu decursulu serbarei au cantatu capel'a militara a regiment. de infant. Nr. 31.

— (Societatea de lectura a tenerimei studiouse dela gimn. gr.-cat. rom. de Beiusiu) pentru a da tributulu recunoscintei umbrei marelui fundatoriu si Merenatulu alu institutului, orecandu Vulcanu episcopulu gr.-cat. de Oradea Mare, la aniversacia mortietei sale, adeca in 25 Dec. c. n. va arangia in sal'a institutului siedintia publica dupa program'a urmatoaria: 1. „Crisiana“ executata de corulu instrumentalu sub conducerea D. A. P. Balasiu prof. gimn. 2. Cuventu de deschidere, rostitu de D. Conducatoriu. 3. „Orpheus“ de Offenbach executatu de corulu intr. 4. „Sentinel'a romana“ poema de V. Alexandri predata de J. Bulcu st. de VII cl. 5. „Barcarola venetiana“ melodia de Vorobchieviciu executata de corulu vocalu sub conducerea D. J. Buteanu prof. gimn. 6. Peroratiune latina din P. Ovidiu Naso El. I predata de J. Moldovanu st. de VIII cl. 7. Schitie din oper'a „La Fille du Regiment“ de G. Donizetti executata prin corulu instr. 8. „Cununa de lauri dedicata ostasiloru romani“ de P. Dulfu predata de V. Popu st. de VIII cl. 9. „Pastoriti'a“ executata de corulu vocalu. 10. Dissertatiune ocaziionala

predata de G. Selagianu st. de VIII cl. 11. „Doi ochi . . .“ romantia de G. Ventura executata de corulu instr. 12. Brankovićan Konstantin balada nationala tradusa de J. Grozeseu predata de V. Borlanu st. de VIII cl. 13. „Este o noapte viforosa“ — tragedia — poesia de J. Popfii, aria de Mendelssohn, executata de corulu vocalu. 14. „Frau Hütt“ poesia de Egbert Eggon predata de D. Marga st. de VII cl. 15. „Luarea Plevnei“ marsiu de Kratochwill executatu de corulu instr. 16. „La Patria“ de Metastasio poesia italiana declamata de J. Mus tetiu st. de cl. VII. 17. Destepta-teromane, poesia de A. Muresianu aria de Terschak. 18. „Le nid de Fauvettes“ de Georg's, poesia franceza predata de J. Negreanu st. de VIII cl. 19. „Hora lui Balintu“ din gur'a lautariloru executata de corulu instr. 20. Cuventu de inchidere rostitu de D. Conducatoriu alu societatei. 21. „Drum bunu“ marsiu insecutatu de corulu instr. Beiusiu la 18 Dec. 1879.

Juliu Pappfalvai Joanu Petrisioru
conduc. not. coresp.

— (O cetate degradata.) Adunarea generala a comitatului Csongrad diu 11 l. c. a dissolvatu magistratulu regulatu alu cetatii Csongrad si a incuviintiatu statutulu, prin care fost'a cetate se degradadia erasi a fi o mare comuna. Acesta fu sörtea unei cetati cu 20.000 locuitori.

— (Statiuni de armasari.) In urm'a unei ordinatiuni ministeriale pentru anulu 1880 se voru infintia: pentru comitatulu Sibiiului patru statiuni de armasari si adeca: la Nocrich cu 2 armasari, la Sibiiu erasi cu 2, la Rosi'a cu 3 si la Avrigu cu 2 armasari.

— (Cele mai inalte case) se afla in Edinburg, unde esista case cu câte 12 si mai multe etagiuri. Manchester are case cu 8—10 si Genua cu 8—9 etagiuri.

— (In contra lucsului la baluri) s'a initiatu o agitatie laudabila si demna de imitatu. Fraculu se fia inlocuitu prin simplulu rocu de salonu, era palari'a, numita „claque“ se fia cassata cu totulu. Ar fi de doritu cá si damele se urmedie acestui esemplu si se apara la baluri in toalete cátu se póte mai simple.

— (Multiamita publica.) Subscrisulu me simtiu prin acesta indatoratu a aduce multiamit'a mea sincera multu onoratului Comitetu administrativu alu fonduriloru de scóle din regimentulu alu 2-lea romanu granitierescu; — asigurandu totudeodata pre multu onoratulu Comitetu, cumca me voiu sili prin purtarea mea a fi demnu totudeauna de ajutoriulu mie oferitu, si cá imi voiu tinea totudeauna de deosebita onöre a me potea numi fiulu unei familie din graniti'a militara Nasaudena.

Sibiiu in 22 Decembre 1879.

Emilu Oct. Forfota
elevu la scól'a de cadeti din Sibiiu.

— (Calitulu sticleloru de lampi) D. medicu C. G. Urtatienu din Ploiesci ne comunica o descoperire a sa practica — de cea mai mare simplicitate — in privinti'a sticleloru de lampi, ce asia de desu se spargu prin foculu ceva mai mare alu flacaréi, sau din caus'a recelei. Acestu lucru ofere o mare economia.

Pentru a se cáli sticlele de lampa, facéndule se resiste unei flacari mai mari, si a se dá luminei o estensiune indouita si chiar' intreita, nu este alt-ceva de facutu, de cátu a pune sticlele ce voiesci a cáli intr'o tingire (tigaia) sau altu vasu, a le turná apa rece d'asupra pana se voru acoperi de totu, — s'apoi punéndule pe focu le ferbi pana dá ap'a in clocote, — dupa care iai vasulu de pe focu si ilu lasi se se rēcésca. Scotiendu apoi sticlele le stergi bine, si le ai preparate, sau cálite cun amu disu mai susu. Acesta este unu consiliu, de care se voru felicitá economii si mai cu séma servitorii, cari platescu sticlele pe care le spargu. (Resboiulu.)

— Atragemu atentiunea onor. nostru publicu cetitoru asupra inseratului pe care ilu publicamu in Nr. de astadi, alu d. J. H. Heller din Bern'a (Elveti'a), referitoru la aparate de musica ce se recomanda fórté bine, cá presente de craciunu si anulu nou.

Bibliografia.

— Dela Bucuresci primiramu: — Ministeriulu de interne. Oficiulu centralu de statistica. — Statistica din Romani'a. Miscarea populatiunei pe anulu 1876, dupa registrele starii civile. Bucuresci, tipografi'a statului 1879. In Nr. viitoriu vomu reveni asupra acestei importante publicatiuni.

— Raportulu generalu alu Societatii literarie „Petru Maioru“ pe anulu scolasticu 1878,9, Budapest'a 1879.

— Academi'a romana. Se aduce din noula cuoscenti'a generala ca: doritorii de a concurá la pre-

miele anuale Nasturelu-Herescu, Heliade-Radulescu si Lazar se se grabésca a depune publicatiunile loru la cancelari'a Academiei, cá-ci primirea se póte face numai pana la 31 Decembre st. v. inclusivu.

Se adage cá publicatiunile voluminose potu fi prezentate in numeru de 400 pagine minimum, remanendu cá restulu se se presente in urma.

Contractulu Socialu.

De J. J. Rousseau.

(Urmare.)

Cartea a patr'a.

Capitolulu I.

Vointi'a generala este nedestructibila.

Pana candu mai multi ómeni intruniti se considera cá unu singuru corpu, ei nu au decatu o singura vointia, care se rapórta la conservarea comuna si la bunastarea generala. Atunci tóte resorturle statului sunt viguróse si simple si maximele sale sunt clare si luminóse; elu nu are interese incurcate si contradictorie; binele comunu se manifesta in totu loculu cu evidentia si nu pretinde decátu numai buna-vointia pentru de a fi recunoscutu. Pacea, solidaritatea si egalitatea sunt inamice ale subtilitatiloru politice. Ómenii drepti si simpli sunt greu de insielatu, din caus'a simplitatieru: momelele si preteceste rafinate nu le inpunu, pentru-cá ei nu sunt atatu de fini pentru de a fi amagiti. Candu cineva vede la celu mai fericitu poporu din lume, grupe de tierani regulandu afacerile Statului suptu umbr'a unui stejaru si purtandu-se totudeauna cu intieptiune, se póte óre reteniunea de a nu despretiui rafinementulu altoru popóra, care se facu ilustre si miserabile cu atata arta si mistere?

Unu Statu astfelu gubernatu are lipsa de fórté puçine legi, si indata ce ajunge a fi necesaria promulgarea altora mai noue, acea necesitate este recunoscuta in generale. Celu d'antaiu, care le propune nu face altu, decátu esprima aceea ce dejá toti au simtitu, si nu sunt de lipsa nici intrigi, nici elocentia, pentru de a face se tréca in lege, aceea ce ar fi fostu siguru cá si ceilalti o voru face inpreuna cu elu.

Acea ce insiéla mai multu pe barbati de Statu este, cá nevedindu decátu state reu constituite dela originea loru, sunt frapati prin imposibilitatea de a mantinea unu asemenea Statu. Ei isi petrecu inventandu totu felulu de sotise, pe care unu siarlatanu abilu séu unu declamatoru insinuantu, le ar potea desface la poporulu din Paris séu din Londr'a. Ei nu sciu, cá poporulu din Bern'a ar fi bagatu pe Cromwell in cas'a alienatiloru, era poporulu din Genev'a ar fi biciuitu pe ducele de Beaufort. *)

Candu inse legatur'a sociala incepe a se largi si Statulu a se slabi, candu interesele particulare incepu a se face simtite si societatile cele mici a inunda pe cea mare, atunci interessulu comunu este alteratu si afla oposanti; unanimitatea nu mai este vointi'a tuturoru; se redica contradiceri, debateri si consiliile cele mai bune nu mai trecu nediscutate.

In fine candu Statulu, aprópe de a se ruiná, nu traiesce, decátu prin o forma ilusoria si vana, candu legatur'a sociala este franta in tóte ánimile, candu cele mai vile interese se ascundu fara sfiála supt sacrulu nume alu binelú publicu, atunci vointi'a generala amutiesce, toti condusi prin motive secrete, nu opinésa cá cetatieni, ci cá si candu Statulu n'ar fi esistatu niciodata, si subt titlulu falsu de legi facu se tréca decrete inice, care nu au altu scopu, decátu interressulu particularu.

Urmésa óre din acestea, cá vointi'a generala este nimicita séu corupta? Nu; ea este totudeauna constanta, inalterabila si curata, dara este supusa altora, care o au invinsu. Fiacare instrainandu'si interessulu seu de interessulu comunu, vede bine, cá nu si ilu póte separá de totu. Dara partea sa din nefericirea publica, i pare a fi nemica, in comparatiune cu binele exclusivu ce pretinde a si ilu castigá. Cu esceptiune de binele particularu, elu doresce binele generale in interessulu seu propriu, tocmai cá si ori care altulu. Chiaru candu isi vinde votulu seu, elu nu innéca in sine

*) Prin ducele de Beaufort, autorulu intielege pe ducele Enricu de Beaufort, alu douilea fiu alu ducelui Joanu de Lancaster, care in calitatea sa de cardinalu si cancelariu au condusu la anulu 1431 pe junele rege alu Angliei Enricu alu VI la Paris spre incoronare. Acelasu duce de Beaufort a presidatu la tribunalulu de sange, care au condamnatu pe Ieanne d' Arc la mórté prin focu.

vointi'a generala, ci numai o incungiura. Culpabilitatea lui consta in aceea, cá schimba starea cestiunei si nu raspunde la aceea ce este intrebatu, astfelu, cá in locu se dica prin votulu seu: „Este avantajos pentru Statu,“ elu raspunde: Este avantajos pentru cutare omu, séu pentru cutare partita, cá propunerea cutare séu cutare se se primésca.“ Astfelu deci, legea ordinei publice in adunari nu este destinata atatu pentru mantienerea vointiei generale, cátu cá ea se fia intrebata totudeauna si se si respundia totudeauna.

Acea asiu mai potea face multe reflesiuni asupra simplului dreptu de a votá in ori-ce acte de suveranitate; unu dreptu acesta, pe care nu ilu póte rapi niminea cetatieniloru, si asupra aceliua de a isi dá opiniunea, de a propune, de a divide, de a discutá drepturi, pentru cari guvernele s'au ingrijitu in toti tempii, cá ele se nu fia exercitate decátu numai prin membrii loru. Inse acesta materia importanta pretinde unu tractatu separatu si in celu de faciá nu pociu spune tóte.

Aparate de musica.

Aceste aparate canta 4—200 piese, cu séu fara espressionu, mandoline, dobe, campane, castagnete, voci ceresci, jocu de harfe etc.

Dose cu musica

cantandu 2 pana la 16 piese; mai departe necesare, port-figare, case el tinea, albumuri de fotografii, necesare de scrisu, scutula pentru manusi, apasatoru pentru scrisori, vase pentru flori, enis de țigaretu, tabachiere, mese de lucratu, sticle pentru bere, port-monaiuri, scaune etc., tóte cu musica. Tóte acestea in tasónele cele mai noue si de calitate superioara le recomanda

(111) 2 4

J. H. Heller, in Bern.

Numai pentru comande directe se garantédia originalitatea; ori care altele ce nu pórtá semnatur'a mea, este fabricatu strainu. Fabric'a se afla in cas'a propria. Liste de preturi ilustrate se tramitu franco. Aparate musicale in reserptu dela Novembre pana la Aprilie. Franci rina a se inparti cá pretu in comparatiuni acestora franci rina cele mai frumoase in valóre de 50.000

Atestatu medicalu

despre neintrecut'a potere vindecatóre a veritabilei Ape anatherine de gura

(93) 3—3

Dr. J. G. Popp

in contra morburiloru de gura, de natura scorbutica si reumatica a gurei si a gingieloru, precum si in contra dureriloru de dinti.

Atestem, cá de cátiva ani am intrebuintiatu cu successulu celu mai bunu Ap'a de gura anatherina a c. r. dentistu de curte Dr. J. G. Popp din Vien'a in contra morburiloru de gura scorbutice si reumatice, in contra morburiloru gingieloru, precum si in contra dureriloru de dinti si cá o prescriu inca si acuma in tóte casurite, de órece in decursulu practici mele mi s'a datu adesea ocaziune de a me convinge despre efectulu ei salutaru.

Miclosiulu-Mare.

Dr. J. Fetter m. p.

Depozitele se afla: in Sibiiu la d-nii C. Müller, farmacistu, F. A. Reissenberger, Piat'a mica, S. Stengel, Fried. Thallmayer, comercianti, W. F. Morscher, farmacistu diplom., A. Tentsch, farmacistu; in Orasici'a la d. C. Fuhrmann, farmacistu; in Brasiovu la d-nii E. Fabick, W. Jekelius. Ad. Kugler, Goos, Hornung, farmacisti, Demeter Er-mias, comerciantu; in Mediasiu la d. dr. Fr. Folberth, farmacistu; in Sebesiu la d-nii J. C. Reinhardt, J. Ludwig Binder, farmacisti; in Sighisioara la d-nii J. B. Misselbacher et fi, J. B. Tentsch. precum si in tóte farmaciele, parfumeriele, magazinele de galanterie si de materiale diu Transilvani'a.

Pentru

Craciunu si Anulu nou

se recomanda marele si de nou asortatulu depositu de orológe alu lui

Johann Busehek

din Sibiiu Strad'a Cisnadiéi Nr 16, cu cele mai bune orológe de auru si argintu, lantiuri de auru si argintu probate prin oficiulu de pontiare c. reg.

Orológe cilindre de argintu 10, 12, 14, 16 fl. Remontoire cilindre de argintu 15, 18, 20, 22, 24 fl.

Ancre de argintu 15, 16, 18, 20, 24 fl. Ancre remontoire de argintu 19, 20, 24, 30, 40 fl.

Orológe de auru pentru dame 18, 20, 22, 24, 30, 36, 40, 45, 50, 60, 70, 80, 90, 100 fl.

Remontoire de auru pentru dame 40, 46, 50, 56, 60, 75, 80 fl., 120, 150 fl.

Ancre de auru pentru domni 40, 45, 50, 60, 70, 80, 90, 100 fl.

Remontoire ancre de auru pentru domni 40, 46, 50, 58, 60, 70, 80, 90, 120 fl.

Lantiuri de auru pentru domni si domne 24, 26, 28, 30, 40, 50, 60, 70, 80, 100 fl.

Lantiuri de argintu 3, 4, 5, 6, 7, 8, 10 fl. Lantiuri de talmi-auru 1 fl. 50 cr. 2, 4, 5, fl.

Orológe de parete remontoire parisiane 14, 15, 16, 18, 20, 24 fl.

Desteptatori parisiane (Wecker) 5.50 cr. 6, 7, 10, 20 fl. Orológe de Schwarzwald 4, 5, 6, 7, 8, 10 pana la 24 fl.

Orice reparaturi se facu in modulu celu mai conscientiosu. Comande se executédia prin ramburse (Post-Nachnahme.) Pachetarea gratuita. Pretiurile-curente se tramitu la cerere. (108) 5—10